

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

**DĖL 2024-04-05 PETICIJOS NR. PC-18 DĖL NUTOLUSIŲ NUO RAJONO CENTRO
MIESTŲ IR MIESTELIŲ GIMNAZIJŲ IŠSAUGOJIMO**

2024-08-22

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija 2024 m. rugpjūčio 22 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo peticiją (2024-04-05 Nr. PC-18) ir priėmė sprendimą teikti Vyriausybei išvadą netenkinti pareiškėjo peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų dėl nutolusių nuo rajono centro miestų ir miestelių gimnazijų išsaugojimo.

Pareiškėjo teigimu, vadovaujantis Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. gruodžio 20 d. nutarimo Nr. 995 redakcija), (toliau – Taisyklės) numatoma nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. gimnazijose neleisti komplektuoti III gimnazijos klasės, jei joje mokysis mažiau nei 21 mokinys, o nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. ši nuostata palies ir IV klasės mokinius. Tokiu atveju III klasės, o 2025 m. – IV klasės mokiniai turės įgyti vidurinį išsilavinimą kitoje gimnazijoje.

Vyriausybės nutarimas yra ydingas vietos bendruomenėms, vaikų sveikatai ir išsilavinimui. Tai turės įtakos regionų gyventojų skaičiui, regionai ims tuštėti.

Pareiškėjas siūlo keisti Taisyklių 2 priedo 4 eilutėje „Vidurinio ugdymo programa“ nurodytą privalomo kriterijaus „Mažiausias mokinių skaičius“ reikšmę iš 21 į 12 ir patikslinti Taisyklių 2 priedo pastabas nuostata, kad gimnazijose, kuriose sudaroma po vieną III ir IV gimnazijos klases, nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. kriterijaus „Mažiausias mokinių skaičius“ reikšmė – 12 mokinių III gimnazijos klasėje, nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. – 12 mokinių IV gimnazijos klasėje.

Sprendimas priimtas įvertinus pareiškėjo peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybes, taip pat atsižvelgta į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos pateiktus argumentus, Komisijos posėdyje išklausių institucijų atstovus. Argumentai pateikiami šioje išvadoje.

Šalyje veikia platus gimnazijų tinklas – jos sudaro 42 procentus visų bendrojo ugdymo mokyklų skaičiaus. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 41 straipsnyje nustatyta, kad mokslas privalomas asmenims iki 16 metų. Gimnazijose pagal vidurinio ugdymo programą mokosi mokiniai, įgiję pagrindinį išsilavinimą ir jau sukakę 16 metų.

Mokinių skaičiaus padidinimas III ir IV gimnazijos klasėse nėra nauja nuostata. Dar 2021 m. gruodį priimtame Taisyklių pakeitime nustatyta, kad sudaryti vieną III gimnazijos klasę 2024–2025 m. m. bus galima, jei joje mokysis ne mažiau kaip 21 mokinys, išskyrus atvejus, kai mokoma tautinės mažumos kalba, ugdymo procesas mokykloje vykdomas skirtingomis mokomosiomis kalbomis, savivaldybėje yra vienintelė mokykla ir t. t. Taisyklėse nustatytas mokyklų tinklo kūrimo tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti geros kokybės privalomąjį ir visuotinį švietimą, didinti jo prieinamumą ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai naudojant valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšas.

Mokinių skaičiaus III gimnazijos klasėje padidinimas nuo 12 iki 21 yra susijęs su geresniu mokinių, besimokančių pagal vidurinio ugdymo programą, ugdymosi poreikių tenkinimu, vidurinio ugdymo programos turinio įgyvendinimu, nustatytu Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Geros mokyklos koncepcijoje (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308 „Dėl Geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“), Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų apraše (patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. V-570 „Dėl Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo patvirtinimo“), bendruosiuose ugdymo planuose, tvirtinamuose švietimo, mokslo ir sporto ministro. Klasėse, kuriose ugdoma pagal vidurinio ugdymo programą, esant mažam mokinių skaičiui, ribojamas privalomų pasirenkamųjų dalykų iš dalykų grupių pasirinkimas, mokiniams nesiūlomi laisvai pasirenkamieji dalykai arba pateikiama menka jų pasiūla, siūloma mokytis savarankiškai ir t. t.

Taisyklės sudaro sąlygas savivaldybės tarybai apsispręsti: ar mokiniams, kurie mokosi pagal vidurinio ugdymo programą, sudaryti sąlygas mokytis kuo arčiau jų gyvenamosios vietos tik iš dalies tenkinant jų ugdymosi poreikius (steigti miestelyje kitos gimnazijos skyrių, jungtinę gimnaziją, sujungus dvi ar tris miestelių gimnazijas į vieną juridinį vienetą, bet veikiančias tose pačiose patalpose) (tokiu atveju III ir IV gimnazijos klasės galėtų būti sudaromos, jei jose mokytųsi ne mažiau kaip po 12 mokinių), ar tenkinti mokinių ugdymosi poreikius organizuojant mokinių vežimą į kitą gimnaziją.

Gimnazijos, kuriose mokinių, mokomų pagal vidurinio ugdymo programą, skaičius klasėse neatitinka Taisyklėse nustatytų reikalavimų, nebus uždaromos, bet bus pertvarkoma jų struktūra į pagrindinę mokyklą. Pagrindinėje mokykloje užtikrinamas mokinių mokymasis pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo, t. y. privalomojo švietimo, programas.

2024 m. rugpjūčio 14 d. Vyriausybė patvirtino Taisyklių pakeitimą, kuriuo sudarytos didesnės galimybės savivaldybių ir valstybinėms gimnazijoms, esančioms gyvenamojoje vietovėje (išskyrus miestą, kuris yra savivaldybės centras), vykdančioms akredituotą vidurinio ugdymo programą, pagrindinio ugdymo programą ir pradinio ugdymo programą, kuriose yra tendencija didėti mokinių skaičiui veiklos tęstinumui užtikrinti. Jei gimnazija atitiks Taisyklėse nustatytas sąlygas, joje galės būti sudaryta III gimnazijos klasė, kurioje mokysis 12–20 mokinių.

Jau šiuo metu savivaldybių tarybos yra priėmusios sprendimus dėl gimnazijų, kurių III gimnazijos klasėje nebus 21 mokinio: prijungė gimnazijas prie kitų gimnazijų skyrių teisėmis, sujungė dvi ar daugiau gimnazijų į vieną juridinį asmenį – jungtinę gimnaziją, nesudarė III gimnazijos klasės ir organizuos mokinių vežimą į kitą gimnaziją.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, Komisijos išvada dėl peticijoje (2024-04-05 Nr. PC-18) išdėstytų prašymų ir siūlymų netenkinimo teikiama Vyriausybei.

Komisijos pirmininkė

Jurga Greičienė